HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בצר ליה שיעורא. היינו דוקא בברכה שלאחריו דבעינן שיעור אבל בברכה שלפניו לפילו פחות מכשיעור לחסור ליהנות בעולם הזה גלא ברכה דין לענין אכילה דין לענין שהיה אבל בברכה שלאחריו בעינן שיעור מלא לוגמיו על כן יש ליזהר לשתות מכוס של ברכה [ב] מלא לוגמיו כדי שיברך

בצר ליה שיעורא אמר ליה מי סברת כזית גדול בעינן כזית בינוני בעינן (והא איכא) וההוא דאיתיו לקמיה דרבי יוחנן זית גדול הוה דאע"ג דשקלוה לגרעינותיה פש ליה שיעורא [ג]דתנן [א]זית שאמרו לא קטן ולא גדול אלא בינוני וזהו אגורי ואמר רבי אבהו לא אגורי שמו אלא אברוטי שמו ואמרי לה סמרוסי שמו ולמה נקרא שמו אגורי ששמנו אגור בתוכו נימא כתנאי דהנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דבר קפרא הביאו לפניו ברוב ודורמסקין ופרגיות נתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך קפץ וברך על הפרגיות לגלג עליו חבירו כעס בר קפרא אמר לא על המברך אני כועס אלא על המלגלג אני כועס אם חבירך דומה כמי שלא טעם טעם בשר מעולם אתה על מה לגלגת עליו חזר ואמר לא על המלגלג אני כועס אלא על המברך אני כועס ואמר אם חכמה אין כאן זקנה אין כאן תנא ושניהם לא הוציאו שנתן מאי לאו בהא קא מיפלגי דמברך סבר שלקות ופרגיות שהכל נהיה בדברו הלכך חביב עדיף ומלגלג סבר שלקות ב"פ האדמה פרגיות שהכל נהיה בדברו [ב]הלכך פירא עדיף לא דכ"ע שלקות ופרגיות שהכל נהיה בדברו והכא בהאי סברא קא מיפלגי מר סבר חביב עדיף ומר סבר כרוב עדיף דזיין אמר ר' זירא כי הוינן בי רב הונא אמר לן הני גרגלידי דלפתא פרמינהו פרימא רבא בפה"א פרימא זוטא שהכל נהיה בדברו וכי אתאן לבי רב יהודה אמר לן [ג]אידי ואידי בפה"א והאי דפרמינהו טפי כי היכי דנמתיק טעמיה אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר לן תבשילא דסלקא דלא מפשו בה קמחא בורא פרי האדמה דלפתא דמפשו בה קמחא טפי בורא מיני מזונות והדר אמר [ד]אידי ואידי בורא פרי האדמה והאי דשדי בה קמחא טפי לדבוקי בעלמא עבדי לה אמר רב חסדא [ה]תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכ"ש לבני מעים אמר אביי והוא דיתיב אבי תפי ועביד [ו]תוך תוך אמר רב פפא פשיטא לי [ה]מיא דסלקא כסלקא ומיא דלפתא כלפתא ומיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי בעי רב פפא מיא דשיבתא מאי למתוקי טעמא עבדי או לעבורי זוהמא עבדי לה ת"ש [ז]השבת משנתנה טעם בקדירה אין בה משום תרומה ואינה מטמאה טומאת אוכלים שמע מינה [ח]למתוקי טעמא עבדי לה שמע מינה אמר רב חייא בר אשי פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דר' חייא דאמר ר' חייא צריך שתכלה ברכה עם הפת מתקיף לה רבא מאי שנא צנומה דלא משום דכי כליא ברכה אפרוסה קא כליא על הפת נמי כי קא גמרה אפרוסה גמרה אלא

ועשה הירקות מבדך עליהן כאשר יבדך על הירקות לע"ג דאמרינן לעיל דמי פירות זיעה בעלמא הוא יש לחלק: **פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דר' חייא.** ופ"ת היכי מיירי אם יש שלמה לפניו הא אמרינן בסמוך דכ"ע שלמה עדיף ואי ליכא גלא צנומה היכי פליג עלה ר' חייא הא מסקינן לעיל (דף לז:) פרונין לף על פי שאין בהן כזית מברכין עליהן המוציא הוא"ל ואית דהו תוריתא דנהמת וי"ל כגון דליכא שלמה לפניו ובצע מן הצנומה רב חייא בר אשי סבר דהוי כמו שלמה מאחר שהיא מבזיה [מבדך עליה] ור' חייא ס"ל צריך שתכלה ברכה עם הפת ואם כן בעינן שתכלה הברכה עם בציעת הפת וכיון שבצועה קודם לכן שלמה עדיף אבל אי ליכא שלמה מודה שיברך על הפרורים [ט]המוציא לחם מן התלם: והלכתא

ב א מיי' פי"ד מהלכות מלכלות אסורות הל' ג (טוש"ע או"ח סי' תפו):

גא ב טוש"ע או"ח סי' ריח סעיף ג:

גב ג טוש"ע או"ח סי' רח סעיף ד:

גג ד מיי' פ"ג מהל' ברכות הל' ו טוש"ע או"ח סי' רח סעיף ב:

גד ה מיי' פ"ח מהל' ברכות הלכה ד סמג עשין לה טוש"ע או"ח סימן רח סעיף ב:

גה ו מיי' פע"ו מהל' תרומות הלכה י"ג ופ"ל מהל' טומאת אוכלין הלכה ז:

ז [טוש"ע או"ח סי' לד סעיף ג וכהגר"ע]:

רבינו חננאל

הביאו לפניו כרוב ודורמסקין. פי' פרונגא. ובלשון ישמעאל אגנהק עין בקר ומברכין עליו בורא פרי העץ. **ופרגיות.** צפרים קטנים. גירגלידי. דליפתא בין פירמי רבובי בין זוטרי בורא פרי האדמה. אפי' שדא ביה קימחא, דלמידבק בעלמא קא מיכוין ולא למזונא. **מיא** דסילקא כסלקא ומיא דליפתא כלפתא כך הלכה ומברך בורא פרי האדמה. **א"ר חייא בר אשי משמיה דרב פת צנומה בקערה מברכים עליה המוציא.** פיר' פירדה פתיתין בקערה ויצק עליה מרק מברכין עליה המוציא לחם [ומיירי בדאיכא עליה תוריתא דנהמא]. ופליגא דר' חייא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת. כלומר, אם היא פת שלמה מברך ואח"כ בוצע, אבל אם היא פתיתה או צנומה בקערה, אומר המוציא ופושט ידיו ונוטל. והלכתא כרבא.

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה בצר וכו' וה"ר יוסף היה מפרש:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דורמסקין כו' הרי ברכתו בפה"ע. ק"ל הא גם בפה"ע עדיף מסכל אלא דהמברך סבר לשלוחי מברך שהכל. וע"ל ג"כ בפה"ע אין ברכתו בפה"ע אלא שהכל כמבואר בקונ' גבי זית מלא וע"ע: רש"י ד"ה ועביד תוך וכו' בקול תוך תוך. ע' פסחים עד ע"ב ברש"י ד"ה בצר ובו' טעונין ברכה לפניהם ואין הפת פוטרתן: **דמברך סבר שלקות.** דלכוד ודורמסקין שהכל ברכתן כפרגיות דעל דבר שאין גדולו מן הארץ כגון בשר בילים ודגים תנא במתניתין [ו] שהכל וכיון דברכותיהם שוות מציע עדיף: **ומלגלג סבר שלקות נורא פרי האדמה.** שהיא ברכה משובחת לעצמה לדבריהם משובח והיה לו להקדימו: **כרוב עדיף דזיין.** לתניא לקמן (דף מד:) כרוב למזון ותרדין לרפואה: **גרגלידי דלפתא.** רמצי לפתות: **פרמינהו.** מנוזיי"ר בלע"ז לשון קנינת יד: **פרימא זוטא.** גריעותא היא ובשהכלו מי קאי: **תבי תפי.** על מקום שפיתת הקדירה: **ועביד תוך תוך.** כלומר שמלוק ומשמה מאד וקול רתיחתו נשמע [ה] בקול תוך תוך: **מיא דסלקא.** מציעל של תרדין: **כסלקא.** לעניין ברכה: **דשיבתא.** ירק שנותנין מעט בקדירה למתק בעלמא ולא לאכלו. מני"ט בלע"ז: **למתוקי טעמא עביד.** ומברכין על מימי מציעלו ב"פ האדמה: **השבת אין בה.** בגד שלה מאכלוהו בקדירה והוליחוה אין בה שום משום איסור תרומה דהוה ליה כעין בעלמא. מדקתני מאכלוהו טעם ש"מ לטעמא עבידא: **פת צנומה.** יבשה שאכלה בקערה לשרות וכן בצועות דקתני: **צריך שתכלה.** ברכת המוציא עם פריסת הפרוסה מן הפת והמי פרוס ועומד הוא: **אפרוסה** [ט] **(בליא).** כיון דאמרת עם פריסת הפרוסה תכלה מאי מציעותא ומאי מהניעתא

(א) כלים פי"ז משנה ח, ב) עירובין כט., ג) [פסחים עד.], ד) עוקצין פ"ג מ"ד נדה נא:, ה) [כריתות מ], ו) [נקמן מ:], ז) [כלאים מ"ו], ח) גמרא, ט) [בריתות היה ומיהו כו' כל"ל], י) [וע"ע תוס' ממחות עה: ד"ה ופליגו],

ג תוס' ד"ה בצר וכו' וה"ר יוסף היה מפרש:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דורמסקין כו' הרי ברכתו בפה"ע. ק"ל הא גם בפה"ע עדיף מסכל אלא דהמברך סבר לשלוחי מברך שהכל. וע"ל ג"כ בפה"ע אין ברכתו בפה"ע אלא שהכל כמבואר בקונ' גבי זית מלא וע"ע: רש"י ד"ה ועביד תוך וכו' בקול תוך תוך. ע' פסחים עד ע"ב ברש"י ד"ה בצר ובו' טעונין ברכה לפניהם ואין הפת פוטרתן: **דמברך סבר שלקות.** דלכוד ודורמסקין שהכל ברכתן כפרגיות דעל דבר שאין גדולו מן הארץ כגון בשר בילים ודגים תנא במתניתין [ו] שהכל וכיון דברכותיהם שוות מציע עדיף: **ומלגלג סבר שלקות נורא פרי האדמה.** שהיא ברכה משובחת לעצמה לדבריהם משובח והיה לו להקדימו: **כרוב עדיף דזיין.** לתניא לקמן (דף מד:) כרוב למזון ותרדין לרפואה: **גרגלידי דלפתא.** רמצי לפתות: **פרמינהו.** מנוזיי"ר בלע"ז לשון קנינת יד: **פרימא זוטא.** גריעותא היא ובשהכלו מי קאי: **תבי תפי.** על מקום שפיתת הקדירה: **ועביד תוך תוך.** כלומר שמלוק ומשמה מאד וקול רתיחתו נשמע [ה] בקול תוך תוך: **מיא דסלקא.** מציעל של תרדין: **כסלקא.** לעניין ברכה: **דשיבתא.** ירק שנותנין מעט בקדירה למתק בעלמא ולא לאכלו. מני"ט בלע"ז: **למתוקי טעמא עביד.** ומברכין על מימי מציעלו ב"פ האדמה: **השבת אין בה.** בגד שלה מאכלוהו בקדירה והוליחוה אין בה שום משום איסור תרומה דהוה ליה כעין בעלמא. מדקתני מאכלוהו טעם ש"מ לטעמא עבידא: **פת צנומה.** יבשה שאכלה בקערה לשרות וכן בצועות דקתני: **צריך שתכלה.** ברכת המוציא עם פריסת הפרוסה מן הפת והמי פרוס ועומד הוא: **אפרוסה** [ט] **(בליא).** כיון דאמרת עם פריסת הפרוסה תכלה מאי מציעותא ומאי מהניעתא

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב, דבימיהם היו רגלים להסב ולקבוע לשחות ולאכול פירות ומיני מזונות אבל אנו אין רגילים בכך להסב ולכך כ"א מברך לעצמו.

לעזי רש"י

אקדילש"ט [אדרדילצי"ש]. מלוח (שיח בר). פרונ"ש [פרוני"ש]. שזיפים. פרדדרי"א [פירדדי"ן]. קורא (ענף). מינושיש"ר. לחתוך לחתיכות דקות. אני"ט [אניי"ד]. שֶׁבֶּת (צמח ריחני).

מוסף רש"י

פרמינהו. ממתכם הלק (שבת עד:) לשון פרומים (שם קיט:). ועביד תוך תוך. שמטוחל יפה ונעמתק כולו עד שניטות וכשהוא רותח זומה כמשמע קול זה תוך תוך (ערובין כט.) כקול הסיר (פסחים עד.). **אין בה משום תרומה.** שאם מזד הקלח ונפל למוך קדירה של מולין אינו מתעמ (נדה נא:).